

Udgaar i Allinge-Sandvig.
Olsker, Butsker, Hasle,
Rø og Klemensker.

Ansvarshavende Udgiver:
Otto Gornitzka. - Telefon 74.
Gornitzka' Bogtrykkeri, Allinge

Nr. 415 Alm. Annoncer 10 Øre pr. mm, efterf. Gange 8 Ø. Forretningsann. 8 - Fredag den 31. Januar Annoncer og lokalt Stof maa være indleveret senest 2 Dage før Bladet udgaar. 1936

Polsk - bornholmsk Kulturforbindelse.

Af Aage Barthold Vaslev.

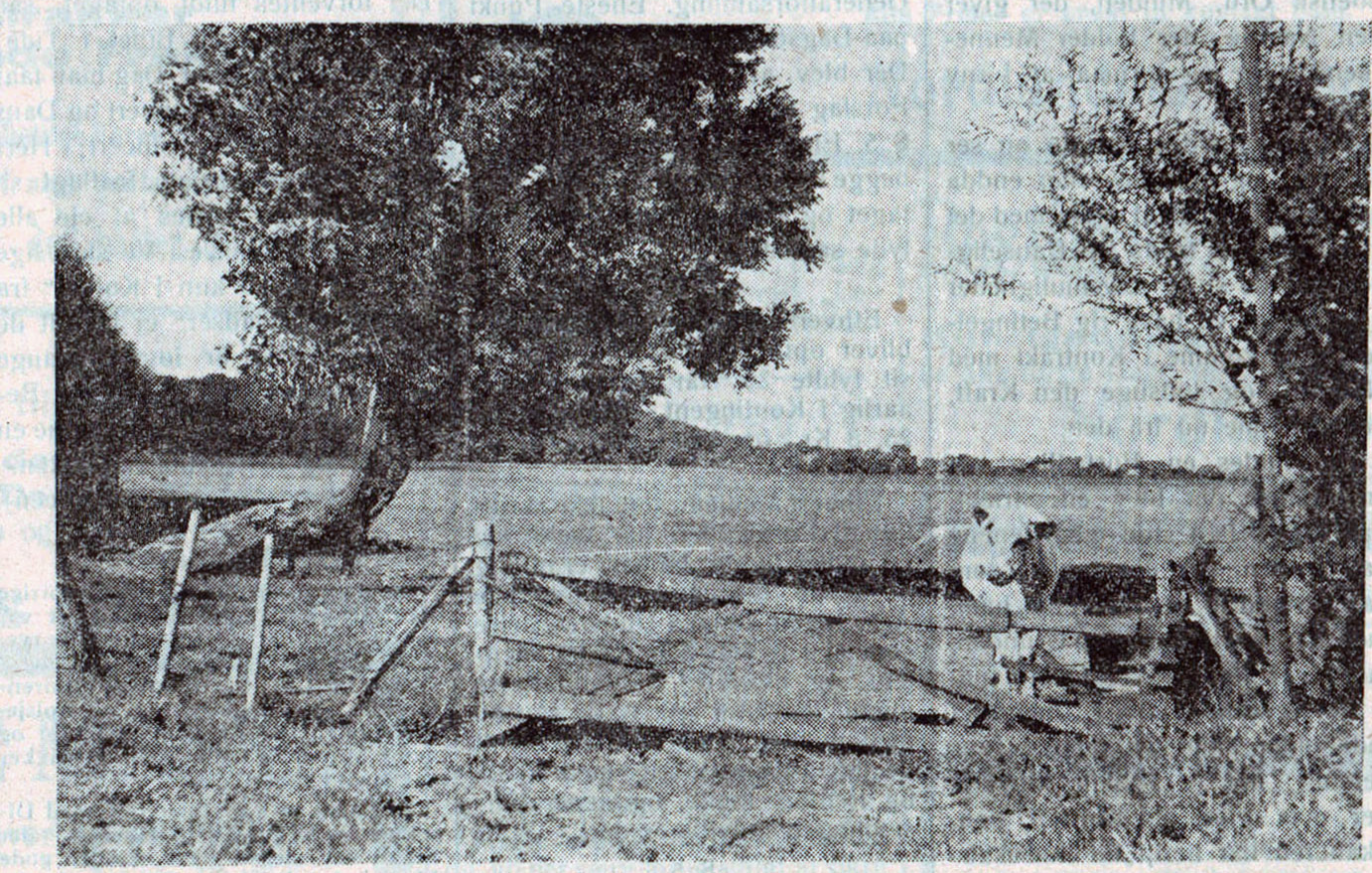
Medens Bornholms kulturelle Forbindelse med de tyske Østersøbyer og det sydlige Sverige kendes af enhver, der har beskæftiget sig en Smule med Øens Historie, er der en anden Kulturforbindelse, som hidtil har været temmelig upaaagtet, skønt alle Bornholmsrejsende har set Beviserne for den, idet de hører med blandt de trestjernede bornholmske Turistattraktioner!

Det drejer sig om de fire bornholmske Rundkirker, Østerlars, Nylars, Nyker og Olsker. Gennem mange Aar har baade danske og udenlandske Videnskabsmænd foretaget en Række grundige Undersøgelser af disse mærkelige fæstningslignende Kirkebygninger uden at kunne naa til Enighed om, hvor de skulde søge Oprindelsen og Forbilledet til dem. Nogle har holdt paa, at de var en Efterligning af de romerske Gravmonumenter, andre, at Bygmestrene har faaet Ideen fra de byzantisk-italienske Daabskirker, og atter andre, at Inspirationen var kommet fra de fransk-irske Normanerborges Forsvarstaarne. Ogsaa den kendte bornholmske Lokalhistoriker, Overlæge M. K. Zartmann har beskæftiget sig en Del med Rundkirkernes Historie og har prøvet paa at løse Spørgsmaalet ved Hjælp af Navnet paa den lille jydsk Rundkirke i Thorsager, hvorefter den runde Bygningsform skulde staa i Forbindelse med de gamle Nordboers Asatro. I en Afhandling om bornholmske Kirker og Kapeller i „Danmark, Land og Folk“ skriver han saaledes: „Maaske stikker der lidt hedensk Tro paa Hjulkrædsens lykkebringende Magt i disse Taarnkirker; i det mindste bærer Jyllands Rundkirke Thorsager endnu Asagudens Navn i sit.“

Sidst har den svenske Professor Ewert Wrangel i Lund tilsyneladende med Grund konstateret, hvorfra Bornholmerne har hentet Ideen til deres Rundkirker. Og han mener, at Problemets Løsning er meget mindre indviklet, end man har troet. Forbilledet til den ejendommelige taarnrunde Kirkeform har de bornholmske Kirkebyggere ifølge Professoren i Lund fundet paa den anden Side af Østersøen, i Polen.

Det maa her indskydes, at de Videnskabsmænd, som har søgt Oprindelsen til Rundkirkerne helt nede i Byzans, har været inde paa det rigtige Spor. Men de har overset et betydningsfuldt Medlem.

Den taarnlignede Kirkebygning kendes i sin ældste Form i Byzans,

Ved Markskellet.

og det synes hovedsagelig at have været de slaviske Folk, som har tilegnet sig den byzantiske Kirkearkitektur og ført den med sig. I Czekoslovakiet findes der bevaret op mod 40 Rundkirker. Derimod er Antallet af Rundkirker i Polen ikke mere saa stort. De mange Krige, som har raset her i Aarhundredernes Løb, har bevirket, at mange Kirker saavel som andre Bygninger er blevet jævnet med Jorden. Og de sønderkudte Rundkirker er ikke senere genopført i deres oprindelige Form. Dog træffer man stadig i forskellige Egne af Polen enkelte Rundkirker, som er blevet skaanet for Fjendernes Ødelæggelse. Der kan saaledes nævnes den velbevarede Kirke med det svære Navn Grzegorzewice og St. Procopiuskirken i Provinsen Poszman.

I den ældre Middelalder har der imidlertid ligget adskillige Rundkirker paa begge Sider af Weichselfloden, og da Danskerne netop paa den Tid foretog de mange berømtede Østersøtogter, hvori ogsaa Bornholmerne deltog, har sikkert adskillige af de bornholmske Søfarere været en Tur op ad denne Flod. Og her har de da set de i en urolig Tid uhyre hensigtsmæssige runde, fæstningsagtige Kirkebygninger, som de saa har opført Magen til, da de vendte hjem til deres Ø.

Maaske har Bornholmerne endog faaet polske Kirkebyggere til at rejse med til Klippeøen for at lede Arbejdet ved Rundkirkernes Opførelse. I hvert Fald stod Danmark dengang — som siden i Svenskekrigens Tid — paa en yderst venskabelig Fod med Polen. Saksen beretter saaledes, at Kong Niels' Søn Magnus blev gift med den polske Hertugin Bugislavs Datter Richissa, og at Kong Niels, da han hentede sin Søns Brud,

fik Hjælp af de polske Krigere mod Venderkongen Varislaw. Og en ægteskabelig Forbindelse mellem to Landes Fyrstehuse betød i de Tider ogsaa en Forbindelse mellem Folkene af ikke ringe kulturel Betydning.

Ogsaa i vore Dage har der været en livlig Forbindelse mellem Polen og Danmarks østlige Ø, Bornholm. Den sidste større Indvandring til Bornholm er saaledes foregaaet fra Polen, og særlig paa Øens sydlige Halvdel bor der nu mange polske Familier.

I Begyndelsen af Halvfemserne i forrige Aarhundrede indkaldtes der til Danmark en hel Del polske Landarbejdere, hovedsagelig til de Egne af Landet, hvor Sukkerroedyrkning blev en væsentlig Indtægtskilde for Landmændene. De fleste vendte tilbage til Polen, naar Sukkerroekampagnen ud paa Efteraaret var afsluttet; men nogle fik Arbejde paa Herregaardene rundt i Landet om Vinteren. I Sukkerroegnene Lolland-Falster og Vestsjælland har der i Aarenes Løb bosat sig adskillige polske Arbejderfamilier, og paa en Række Herregaarde ud over Landet kan man træffe en enkelt Polak, som bor i et af Arbejderhusene.

Men paa Bornholm, hvor der hverken findes Herregaarde eller dyrkes Sukkerroer, forbavses man over at træffe en hel Koloni af Polakker. Og de bor her tættere end vist noget andet Sted i Landet. Det nævnes saaledes, at Bornholm har mellem 200 og 300 polske Indbyggere. Og for at deres Børn kan blive opdraget i den katolske Tro, er der opført et katolsk Kapel baade i Rønne og Aakirkeby, der betjenes af to Præster. Desuden har Katolikkerne for nogle Aar siden oprettet en katolsk Skole i Aakirkeby, hvor de polske Familiers Børn bliver under-

vist baade i Polsk og Dansk. Oprindeligt kom Polakkerne til Bornholm som Arbejdere paa Gaardene; men nu har de fleste af dem selv faaet sig en Landejendom, som de driver med Dygtighed og Flid.

I de sidste Aar besøges Bornholm hver Sommer af adskillige Hundrede polske Turister, som kommer med Damper direkte fra Gdynia. — Saaledes fortsættes den ældgamle Kulturforbindelse mellem Polen og „Østersøens Perle“.

Sund Sans.

Ungdommen og Idealerne.

Spørger man, hvad et Ideal er, kan man med en vis Ret sige, at et Ideal er en Drøm, en Higen, der er nedlagt i Menneskets Sjæl, en Higen, hvis Maal maaske ikke har antaget fast Form, og hvis Virkeliggørelse ligger udenfor Mulighedernes Grænse.

Selve Idealet vil man i langt de fleste Tilfælde sjældent kunne naa. Den store Idealist Leo Tolstoy siger, at hvis man naar sit Ideal, ophører det med at være Ideal. Har man dette for Øje, kan det at være Idealist rumme sin store Fare, saa man kommer til at leve sit Liv uden at øve nogen virkelig Indsats eller Handling, et daadløst Drømmerliv, eller forløfter sig paa umulige Opgaver, saa at man ved sit Livs Aften maa tilstaa, at man har intet har naaet af de Opgaver, man har sat sig i sin Ungdom; man er flygtet bort fra Hverdagens Arbejde og har svigtet Virkelighedens Krav.

Det er blevet sagt om vor Tids Ungdom, at den savner Begejstring og Idealisme. Vi, der er unge nu, hører om det og læser om den Begejstring, hvormed tidligere

Slægtled førte deres Idealer frem. Det er som om denne Begejstring, denne indre Varme mangler i vor Tid. Nu gælder det ikke Sagen, ikke Ideerne — nu gælder det meget mere om at blive klar over, hvad der tjener mig, og saa er det ligegyldigt med alt andet. Tænk blot paa de forskellige Omraader indenfor Samfundslivet, og denne Tendens skyder sig frem alle Steder.

En formelig Kamp staar der ved adskillige Lejligheder indenfor Kirkens Omraade, om det skal være Indre Mission, Grundtviganisme, Barthianisme og hvad det hedder altsammen, der skal have den største Indflydelse, for det er jo stadig Indflydelse, Magt og Ære det drejer sig om. Saa kan det gaa med det egentlige, som det bedst kan. Som Kristne burde man tage Sigte paa at finde Fællesskabet trods Forskellighederne. Religionen har gennem Slægterne været en Løftestang, men Fundamentet for Kirken bliver ved Striden undermineret, saa at den taber sin Kraft som Middel til Slægtens Fornyelse.

Aandslivet er materialiseret og Egoismen viser sit Hoved. Det politiske Liv er materialiseret. I de daarlige Tider under svære økonomiske Kaar spiller Klasseinteresserne en meget vigtig Rolle, saa kan det gaa med Ideerne som det bedst kan, — i Fortrøstning til, at de er glemt af de fleste, og at de faa, der husker dem, snart ogsaa glemmer dem. Men jo mere man er gaaet bort fra Idealerne og over i Klasseinteresser, i Særinteresser, desto mere gaar det nedad for Folk.

Spørgsmaalet er saa, om dette skal vare ved, og hvordan Forholdet eventuelt skal rettes.

Der er vist ingen som helst Tvivl om, at det vilde gavne alle Dele af Befolkningen, om der igen kom noget mere Idealisme ind i vort Samfundsliv, og den letteste og bedste Vej er sikkert gennem Ungdommen. Det vilde være til ubodelig Skade, om Ungdommen stadig uimodsagt skal indsprøjtes med den snigende Gift, der nu i en Aarrække har dræbt alt, der før har villet samle om en Samfundssag. Man er i vor Tid saa fortvivlet nøgtern. Det er, som om vi ikke kan begejstres i disse Kriestetider. Det har vi ikke aandelig Raad til. Ordet Begejstring er kommet i Vanry. Man kan nok begejstres for det, der gavner en selv. Men det er for lidt. Vi maa lære at begejstres ogsaa for det, der rækker ud over ens Interesser, og som er større end en selv, og som kan drive en ud over sig selv, d. v. s. ud over det Mindstemaal af Menneskelighed, som saa mange, ja de allerfleste nøjes med. Det, der er det sande og uundværlige i den ægte Begejstring og

Missionsuge i Olsker.

Mandag d. 3. Febr. i Missionshuset Kl. 7,30. Missionær Bach.
 Tirsdag d. 4. do. 7,30. Sekretær Eskesen.
 Onsdag d. 5. do. 7,30. Fabrikant Thinggaard.
 Torsdag d. 6. i Kirken 3,00. Sognepræsten og Missionær Finderup.
 Fredag d. 7. do. 7,30. Pastor Davidsen.
 Lørdag d. 8. i Missionshuset 7,30. Snedker Pihl.

Velkommen.

Jens Hansen's Godtkøbsudsalg

varer fra d. 14. Januar til 14. Febr.

Jeg udrangerer alle mine **kulørte og blaa Klædninger** til meget billige Priser, og hele mit Lager af **Drenge-Klædninger Stortrøjer - Regnfrakker kul. imprægnerede Frakker Olietøj**

og en Mængde forskellige Varer til Spotpriser Paa alle andre Varer gives 10 pCt, med Undtagelse af Garn
 * Her faar De Godtkøb, saa det batter noget! *

Nye Sendinger

er tilgaaet Lageret af halvhaarde og bløde **Masoniteplader** samt **Finsk Birke-træs Finerplader F. F.** og **Danske Bøgetræs Finerplader.** Tykkelse 3—4—5 mm og flere Størrelser. Sælges gerne til smaa Priser.

Nordlandets Handelshus

ALLINGE MESSE

har stadig Udsalg og giver 10 pCt. Rabat pr. kontant paa alle ikke nedsatte Varer.

Køb godt og billigt - køb i Allinge Messe

Superfosfat, Kali og Kalksalpeter

er paa Lager. Bestilte Partier kan leveres og Priserne er billigst nu. Frølisterne bedes indleveret snarest.

E. M. BECH

Alt til Fartøjer!

Tovværk-gammel Pris

Reserve dele til Optimus Lamper og Primusapparater — Stort Lager af Primusbrændere i gode Kvaliteter — paamonteres gratis
Købmand Axel Mogensen, Tejn. Tlf. 117 X

Jaffa Appelsiner

de store, søde, er hjemkomne.

E. M. BECH.

Rigtige Varer
Rigtige Priser

Bil udlejes!

4-5 Personers lukket CHEVROLET til lange og korte Ture — Billigste Priser

Skolekørsel!

— — — ogsaa DE burde lære at køre! Hør mine billige Betingelser. — Ring til

Vognmand A. Bergmann, Tlf. Allinge 57

Kærnemælksfoder
Voksefoder
Knækfoder
Hønsfoder

fra **Buggemølle** er godt.

Telefon Østerlars 73.

Averter i NORDBORNHOLM

Der er ogsaa

UDSALG

i Februar!

Paa Lørdag Morgen Kl. 8 gaar det løs!

Disse billige Salg er bemærkelsesværdige ved, at de Varer, som tilbydes Kunderne **ikke** er tarvelige Varer hjemkøbt med Udsalg for Øje, men de sædvanlige gode Kvaliteter, som bliver realiseret for at give Plads til nye Foraarsvarer. — Mange Rester til smaa Priser! Alle Priser er ansat til kontant Salg.

Nordlandets Handelshus, Allinge

Klaver

med store, fyldige Toner til Salg kun pr. Kontant. Billet mrk. „Lejlighedskøb“ modtager Bladets Kontor.

Hjertelig Tak

for Opmærksomheden ved vort Bryllup.

Rigmor og Chr. Olsen.

Lodsedler!

til Varelottesriets 5. Trækning med 11.400 Gevinster, sælges og fornyes for 460 Øre — sidste Dag den 10. Februar.

Nogle usolgte Lodsedler haves, og vil det være fordelagtigt at sikre Dem en Seddel til 5. Trækning, da De derved har den Fordel at kunne faa den til Fornylsespris til 6. Trækning.

I. B. Larsen, Kollektor

En Gylteorne

staar til Afbenyttelse paa Pilegaard, Olsker.

Gammelt Jern

og alle Slags Metaller samt Klude, Ben og Tovværk købes.

Et Komfur med højre Træk, saa godt som nyt, 2 **Kakkelovne**, en lille og en større uden Kogerum er til Salg.

L. Jørgensen, bagved Teknisk Skole. Allinge.

Pr. bornh. Sommer-Spegesild sælges samme Sted.

Barberlærling

kan faa Plads til 1ste April. Pæn og opvakt Dreng. Bladets Kontor anviser.

Orgel.

„Mannborger“-Orgel. 11 Udtræk, er meget billigt til Salg. Anvises af **Transen Holm**, Allinge

Olsker.

Uddeling af **Kornfondens Midler** til Landbrugsejendomme under 15,000 Kr. Jordværdi foretages Onsdag den 5. Febr. fra Kl. 1,30—5 i Forsamlingshuset og Torsdag den 6. fra Kl. 2—4 hos Chr. Bendtsen, Tejn.

Personlig Kvittering. Samtidig modtages **Skat** til Kommunen.

P. S. V.

C. Funch.

Under Udsalget

sælges flere Hundrede Par **Sko** til langt under Værdien.

Carl Larsen, Vesterg., Allinge.

Bestillingslisterne over Markfrø 1936

Kunstgødning o. lign. bedes venligst udfyldt og tilsendt os i de allerførste Dage, og vi garanterer da allerbedste Levering.

Nordlandets Handelshus.

Selskabelig Forening f. Allinge-Sandv. og Omegn

Søndag d. 2. Februar Kl. 19,32 pr.

Ud i det Blaa —!

Vinterens morsomste Oplevelse. Vi kører ud i det Blaa og ender — ja maaske i Lykkens Herberge. Vi skal kun røbe, at der bliver fælles Kaffe bord med store Overraskelser, bl. a. Sang af Holm Nielsen

Derefter Dans til langt ud paa de smaa Timer!

De faar det hele gratis

blot De er Medlem. — (Aarskontingent 2 Kr.)

Tegn Dem hos Gartner Jensen, Hotelejer Georg Jørgensen og Fru Gornitzka. — Samtidig faar De at vide, hvorfra der startes.

Den helt rigtige

Permanent udfører vi nu med den nye Taco Luxus Maskine. — Moderne Dampkammer System. Alt iberegnet — og dog kun **otte Kroner!**

Barber Johs. Larsen Tlf. Allinge 53

Deres Fordel

ved Avertering i „Nordbornholm“ er den store Udbredelse, Bladet har; det kommer i hvert Hjem i Allinge-Sandvig og Omegn, helt til Hasle, Klemensker og Rø. De faar med andre Ord Forbindelse med alle Deres Kunder paa een Gang. — — —

Benyt de billige Kvartals-Annoncer; for kun **10 Kr. i Kvartalet** kan De faa en Annonce, hvori Teksten kan skiftes 3 eller 4 Gange i Løbet af Kvartalet. Lad os give Dem et Forslag.

Ring til „Nordbornholm“ Telf. 74.

Tegn Abonnement paa Nordbornholm

Den Krone, Bladet koster pr. Kvartal, godtgøres ved Avertering indenfor samme Tidsrum, og gør det muligt for os at vinde nyt Opland.

Hver enkelt Egn har Interesse af at have et Blad, hvori man under et kan faa Egnens Beboere i Tale. Derfor er alle Foreninger og i det hele taget alle Averterende interesserede i at „Nordbornholm“ faar saa stor en Udbredelse som mulig. —

Hammershus Birks Historie

af K. E. S. Koefoed, 180 Sider, dbsp. Format, illustr. 2 Kr. Faas i Boghandelen og i Allinge Bogtrykkeri

Nordbornholms Adressefortegnelse

Apotek Søndergade, Allinge, Tlf. 48.	Damefrisørsaloner Kornum, K. v. Posth. All. Telf. 153 Larsen, Joh., Barber, All. Tlf. 58 Weber Anna, Allinge, Telefon 12	Købmænd Holm, P. C., Allinge Tlf. 39 Mogensen, A., Tejn Tlf. 117 x. Prima, Allinge Tlf. 40	Møbelsnedkere Hansen, Oluf, Nygade, Allinge Sommer, C., Østergade, Allinge	Teglværk Tlf. Allinge 127. M. Bloch Mursten, Tagsten, Drænrør.
Autoreparatører Mikkelsen, A. Allinge Tlf. 102	Elektriske Artikler Lind, Willam, Allinge Tlf. 95	Ladestationer Lind, William, Allinge Tlf. 95 Petersen, Carl, Allinge Tlf. 98	Pensionater	Træskomagere Larsen, L., Allinge.
Autokørsel (se Vognmænd)	Foderstoffer Nordlandets Handelshus, All. Tlf. 7	Ligkistemagasiner Koføed & Mortensen All. Tlf. 77-79 Mortensen, Herman, All. Tlf. 47	Radioforhandlere Jørgensen, H., v/Posthuset Allinge Lind, William, Allinge Tlf. 95	Ure og Optik Hansen C., v. Havnen All. Tlf. 140 Liljeroth, A. Urmager, Allinge Mikkelsen, A., Søndergade Allinge
Bagerier Andersen, Th. Sandvig Tlf. 2 Hald, E., Løsbækg. Allinge Tlf. 78	Fotografer og fot. Artikler Kjølner Alfr., v. Havnen All. Tlf. 4	Malermestre Holm, H. C., Allinge. Jacobsen Ludvig, Havnegade, All.	Skotøj og Skotøjsrep. Jørgensen, H., v/Posthuset Allinge	Varme Bade. Fru Oda Hjortbøl Christensen Tlf. 131 Aaben Torsdag og Lørdag fra Kl. 10
Blomsterhandlere (Gartnere) Jensen, C., v. Havnen All. Tlf. 41	aut. Gas- og Vandmestre Grooss, Niels W., Allinge Tlf. 30	Manufakturhandlere Magasin du Nord, Allinge Tlf. 5 Allinge Messe, Allinge Tlf. 100	Skræderforretninger Koføed, Chr, Kirkepl. All. Tlf. 138 Lind, Sander, Skråderi, Strandv., All. Ipsen, P. C. Nygade, Tlf. All. 113	Vaskerier Mogensen, A., Tejn Tlf. 117 x. Indlevering til Bornholms Dampvaskeri.
Bog- & Papirhandlere Koføed, Chr., Kirkepl. All. Tlf. 138 Tapet - Lædervarer - Legetøj	Guldsmede Hansen C., v. Havnen All. Tlf. 140	Modeforretninger Petersen, Thora, v. Posthuset All.	Slagtere Jensen, Kaj, Allinge Tlf. 66	Viktualiehandlere Sørensen D., Nørreg. All. Tlf. 38
Bogtrykker Gornitzka, O., Allinge Tlf. 74	Hoteller Hotel Allinge Telefon 25	Murermestre	Smedemestre Petersen, Carl, Allinge Tlf. 98	Vognmænd Christensen, Andr., All., Tlf. 49 Falk, K., Aabrinken, Tejn. Tlf. 130 x Personhørsel udføres. Nielsen, Poul, Østerg. All. Tlf. 145 Al Lasthørsel udføres Petersen, C., Nygade, All. Tlf. 133 Person- og Lasthørsel Sørensen, William, Allinge Tlf. 80
Bygmestre Koføed & Mortensen, All. Tlf. 77-79 Petersen, Joh., Allinge Tlf. 141 Petersen, P., Nørregade All. Tlf. 69	Art. f. Hoteller og Pensionat. Gornitzkas Bogtrykkeri, All. Tlf. 74 Smørrebrøds-, Mellemægspapir, Servoletter	Musikundervisning Westphal, G. Sandkaas Klaver - Violin - Sang.	Sygekasser All. - Sandv. Sygekasse All. Tlf. 47 Kontortid daglig 2-4 og Lørdag 7-9	Optagelse i Adressefortegnelsen koster kun 2 Kr. Kvartalet, ekstra Linier Kr. 1,50. Absolut billigste Avertering.
Bygningssnedker Jørgensen, Th. Sandvig Tlf. 5 y	Isenkram og Porcelæn Holm, P. C., Allinge Tlf. 39	Mælkeudsalg	Sæbeforretninger Tatol v. Havnen Allinge Tlf. 23	
Cykler og Cyklereparationer Jørgensen, H., v/Posthuset Allinge Mikkelsen, A. Allinge Tlf. 102	Kul og Koks Allinge Kulhandel Telefon 119 Nordlandets Handelshus, All. Tlf. 7		Træløst og Tømmer Nordlandets Handelshus, All. Tlf. 7	

De Averterende

anmodes høfligst om at indsende vort Tilgodehavende paa Annoncer paa de tilsendte Indbetalingskort, Postkonto Nr. 14146, hvilket er den billigste og bekvemmeste Maade. Alle Indbetalingskortets 3 Dele maa være udfyldte ved Indbetalingen, men Deres Postbud vil være Dem behjælpelig hermed og modtage Beløbet + 5 Øre i Porto mod Kvitivering paa Postbeviset.

Cykle- og Radioimportøren - Allinge

v. H. JØRGENSEN - ved Havnen - Telefon 156

BYENS STØRSTE OG FØRENDE

Alle førende Mærker i Cykler, Radio og Grammofoner. Fineste Betalingsvilkår. Største Garanti. Øens billigste Indkøbssted.

Pristilbud og Demonstrationer altid uden Købetvang.

Dele til Cykler, Radio og Grammofoner samt elektr. Artikler haves altid paa Lager

● Radioinstallation og Antenneopsætning udføres billigst overalt. ●

Alle Tryksager

saasom

Regninger, Meddelelser, Konvolutter, Dags-Dato, Vekselblanketter, Visitkort og Takkekort, Love og Regnskaber, Sange og Salmer, Medlemskort

leveres bedst og billigst fra

Allinge Bogtrykkeri.

Cement, Cementrør, glasserede Lerrør

Støbegods, Brædder og Tømmer

købes altid fordelagtigst i

Rigtige Varer **PRODUKTEN** Rigtige Priser

Permanent: 7 Kr.

-alt iberegnet! Kamma Kornum, Tlf. 153

● PROTOKOLFABRIK

Chr. Dideriksen

Sct. Mortensgade - RØNNE - Telefon 865

Indbinding af Bøger - Protokoller - Alle Papirvarer.

1. Kl. Arbejde - Rimelige Priser - Hurtig Levering

● Leverandør til Biblioteker og Øens største Forbrugere

Dannemora-Øl.

Det 100-aarige Øl.

—o—

»Gammelt Øl med en Pind i« drak man tidligere i Kroer og paa Visitter, d. v. s. en Kop eller et Krus gammelt Øl, hvori der var stillet en Pind i Stedet for en Teske — til at omrøre Sukkeret med.

Dette Gammeløl har dog næppe været saa gammelt endda; det var nemlig ikke videre stærkt, og Øllets Holdbarhed under lang Lagring afhænger jo af dets Alkoholindhold.

Kunsten at brygge godt og kraftigt Øl — stærkt eftertragtet som Stimulansmiddel — blomstrende her i Norden i gamle Dage, d. v. s. for over 300 Aar siden, i særlig Grad og paa særlig Maade i visse Bjergværksdistrikter (bergslag) i Sverige, hvor man bryggede Herreøl, Fogedøl, Svendeøl, Embedsøl og Spiseøl — alt efter Øllets Godhed. Og godt Øl var ensbetydende med malkraftigt og, især, stærkt (»alkoholstærkt«) Øl.

Ædelt Øl, som tilfredsstillende en mere forfint Smag, krævede Lagring i lang Tid ved en bestemt Temperatur. Lagringen blev ofte drevet op over alle Grænser. Deraf Betegnelsen 100-aarigt Øl. Ja, man har endog hørt Tale om en højere Alder, endda op til 200-aarigt.

Alle kender vi af Omtale Dannemora-Gruber i Uppsala Len — det berømte Malmfelt, hvor man bryder den bekendte fin-kornede, letsmeltelige Danne-moramalm. Men Dannemora-Ølet — det 100-aarige Øl? Strengt taget er Betegnelsen 100-aarigt Øl, som det kaldes den Dag i Dag, misvisende, thi paa de store Ølfade, der laa paa Rad og Række i Brugsherregaardenes Kældere, topfyldt med gammelt Øl, der var brygget med særlig Kunst og Omhu — paa disse digre Fade var Aftapningshanen anbragt lige i Midten af Fadbun-

den, saa at Fadet ingensinde blev tømt for mere end det halve Indhold. En Gang om Aaret aftappede man paa Flasker og fyldte derefter Fadene igen med nyt Bryg. Og saaledes gik det Aar efter Aar.

Men hvorledes var nu dette vidtberømte Øl i Udseende og Smag? Temmelig lyst var det, nærmest som Sherry, kraftigt og stærkt, dog ikke mousserende. Trods Alkoholstyrken var det helt surt, ja, ofte eddikesurt og derfor udrikkeligt, før det tilberedtes med Sukker og andre Tilsætninger.

Ikke maa man tro, at det blev drukket i Sejdlar eller andre større Drikkekar — nej, det 100-aarige Øl havde samme høje Rang som gammel, fornem Vin og serveredes i Smaaglas. To tyske Ingeniører, der i 1887 var paa Studiebesøg i Dannemora-brugget og her blev budt paa Øl, der bevisligt var brygget for 97 Aar siden, betegnede det som »etwas ganz apartes« — »det mindede slet ikke om Øl, men vel om en Blanding af Porter og Champagne«.

Om Fremstillingen af denne Gudedrik giver »Tekniska Museets Åarsbok 1935« ret udførlige Oplysninger og kommer herved ogsaa ind paa de mystiske Ting og underlige Gerninger, der for-dum ledsagede Ølbrygningen i Dannemora bergslag. Ifølge Sagens Natur er der intet optegnet herom i de gamle Recepter, da det var Bryggeren magtpaaliggende at holde alt saadant strengt hemmeligt. Loven var jo i gamle Dage umenneskelig haard mod den, som gjorde sig skyldig i »Trolddom«. Ved et Brug plejede Bryggeren saaledes at affyre et Pistolskud over Gærkarret, alt imens han udtalte »någon läsnig«. Ved et andet gjordes Korstegn og raabtes Hurra fire Gange, naar Gæren blev tilsat. Og ved et tredje — endda saa sent som omkring Aar 1889 — bar Bryggersken rødglødende

Kul tre Gange omkring Karret, idet hun mumlede mystiske Besværgelsesformler.

I gamle Dage mente man, at Gammelt-Øl var i Besiddelse af en særlig »Kraft« til at slukke Ild, der opstod ved Lynnedslag. Saaledes haves en Beretning fra Provsten Erik Montheilius til Biskop A. V. Rhyzelius, der lyder saalunde:

»Aar 1664 om Sommeren blev Stora Thuna Kirke i Dalarna saa stærkt ødelagt af Lynild, at begge dens smaa Taarne næsten-dels nedbrændte. — Ilden blev slukket med Gammeløl, som man tog i Præstegaarden, og som for-menes at have en særlig Kraft til at slukke Lynbrand«.

C. J. Hagemann.

Varmt Karbad

m. Styrtebad 75 Øre

■

Torsdag og Lørdag fra Kl. 10

Telefon Allinge 131 kan benyttes

Oda Hjortbøl Christensen, Vesterg.

Personkørsel

udføres med 4-5 Personers lukket Vogn.

Aage Jørgensen, Tlf. Allinge 72

Bornholms Spare- og Laanekasses Afd. i Allinge

● Kontortid: 9-12 2-4

● Boxer udlejes

Salget stiger mer og mer for den, der benytter de gode Idéer, der findes i Tryksags-Reklamen.